

Kiusaamisen ehkäisyn suunnitelma

Suonenjoen kaupungin kunnallinen
varhaiskasvatus 2025

Sisällysluettelo

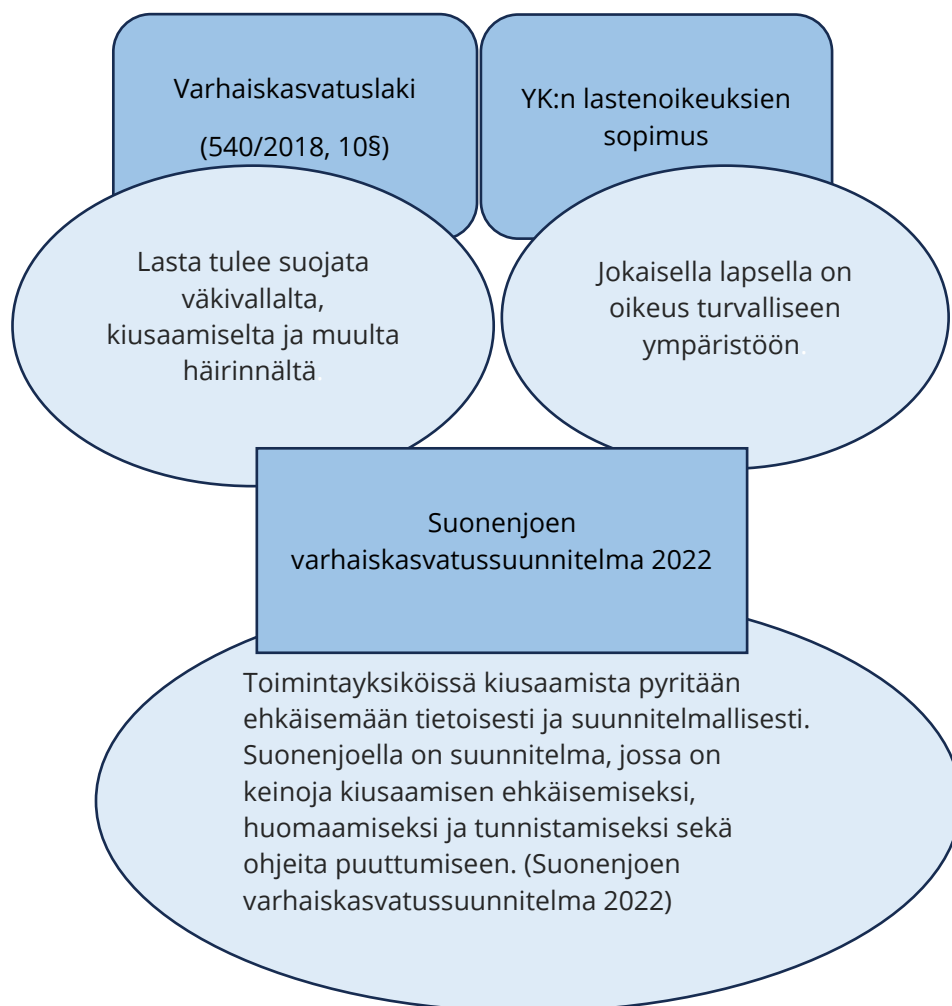
1 JOHDANTO	3
2 LAIT JA OHJAAVAT ASIAKIRJAT	3
3 MITÄ KIUUSAAMINEN ON?.....	4
4 KIUUSAAMISEN ILMENEMISMUOTOJA VARHAISKASVATUSIKÄISILLÄ	
5 KIUUSAAMISEN ENNALTAEHKÄISY VARHAISKASVATUKSESSA	5
6 TURVALLISEN ILMAPIIRIN LUOMINEN JA KAVERITAITOJEN TUKEMINEN..	7
7 TUNNETAIDOT VARHAISKASVATUKSESSA.....	8
7.1 TUNNETAITOJEN TUKEMINEN	8
8 MITEN KIUUSAAMISEEN PUUTUTAAN?	9
9 TIIMIN OMAT TARKENNUKSET	12

1 JOHDANTO

Tämä on Suonenjoen kaupungin varhaiskasvatuksen kiusaamisen ehkäisyn suunnitelma. Suunnitelma sisältää koko kunnallisen varhaiskasvatuksen yhteisen osion sekä päiväkotien ja perhepäivähoidon omat tarkennukset.

2 LAIT JA OHJAAVAT ASIAKIRJAT

Lapsella on oikeus turvalliseen varhaiskasvatusympäristöön.

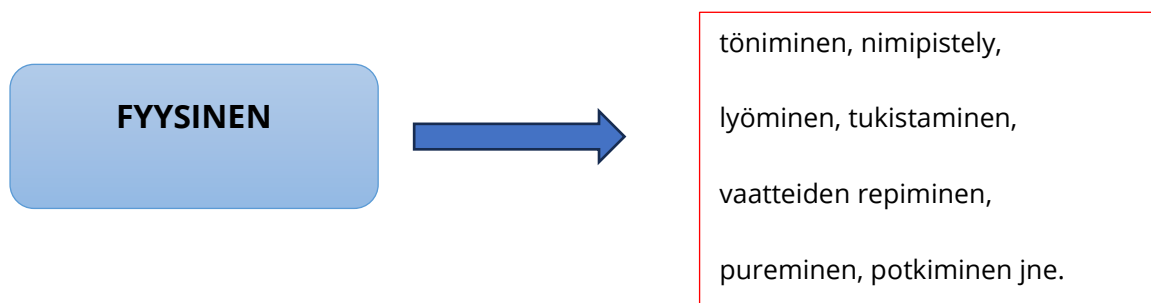
3 MITÄ KIUSAAMINEN ON?

Kiusaaminen on tahallista ja haitallista käyttäytymistä, joka aiheuttaa pahaa mieltä. Kiusaaminen on ryhmäilmiö, joka perustuu sosiaalisiin suhteisiin niin lasten kuin aikuistenkin. Varhaiskasvatuksessa aikuisen mallilla on suuri merkitys. Kiusaajan ja kiusatun välillä vallitsee vallan epätasapaino, jossa kiusaaja tai kiusaajat ovat ylivoimaisessa asemassa uhriin nähden esimerkiksi iän, kavereiden määrän tai fyysisen vahvuuden suhteen. Kiusaaminen voi olla toistuvaa tai sitten kertaluonteinen tapahtuma, kiusaamisen kohteen kokemus on aina otettava huomioon eikä sitä tule vähätellä. Kiusaaminen voi olla myös epäsuoraa kuten leikeistä ulkopuolelle jättämistä.

Varhaiskasvatuksessa lapset vasta harjoittelevat kaveritaitoja, eikä heidän empatiakykynsä ole vielä täysin kehittynyt. Siksi on hyvä huomioida, että lapsilla voi olla keskenään haastavia vuorovaikutus- ja ristiriitatilanteita myös ilman, että kyse on kiusaamisesta. Näissä tilanteissa aikuisen aito läsnäolo ja havainnointi on tärkeää.

4 KIUSAAMISEN ILMENEMISMUOTOJA VARHAISKASVATUSIKÄISILLÄ LAPSILLA

Kiusaaminen voi olla esimerkiksi fyysistä, sanallista tai epäsuoraa

EPÄSUORA

puhumatta jättäminen, tavaroiden vieminen, leikkien sotkeminen, uhkailu, huijaaminen, silmien pyörittely, leikkien ulkopuolelle jättäminen jne.

SANALLINEN

Haukkuminen, lällättely, piirteiden kommentointi, matkinen, nimittely, ilmeily jne.

5 KIUSAAMISEN ENNALTAEHKÄISY VARHAISKASVATUKSESSA

Varhaiskasvatuksessa kiusaamisen vastainen työ on ennen kaikkea

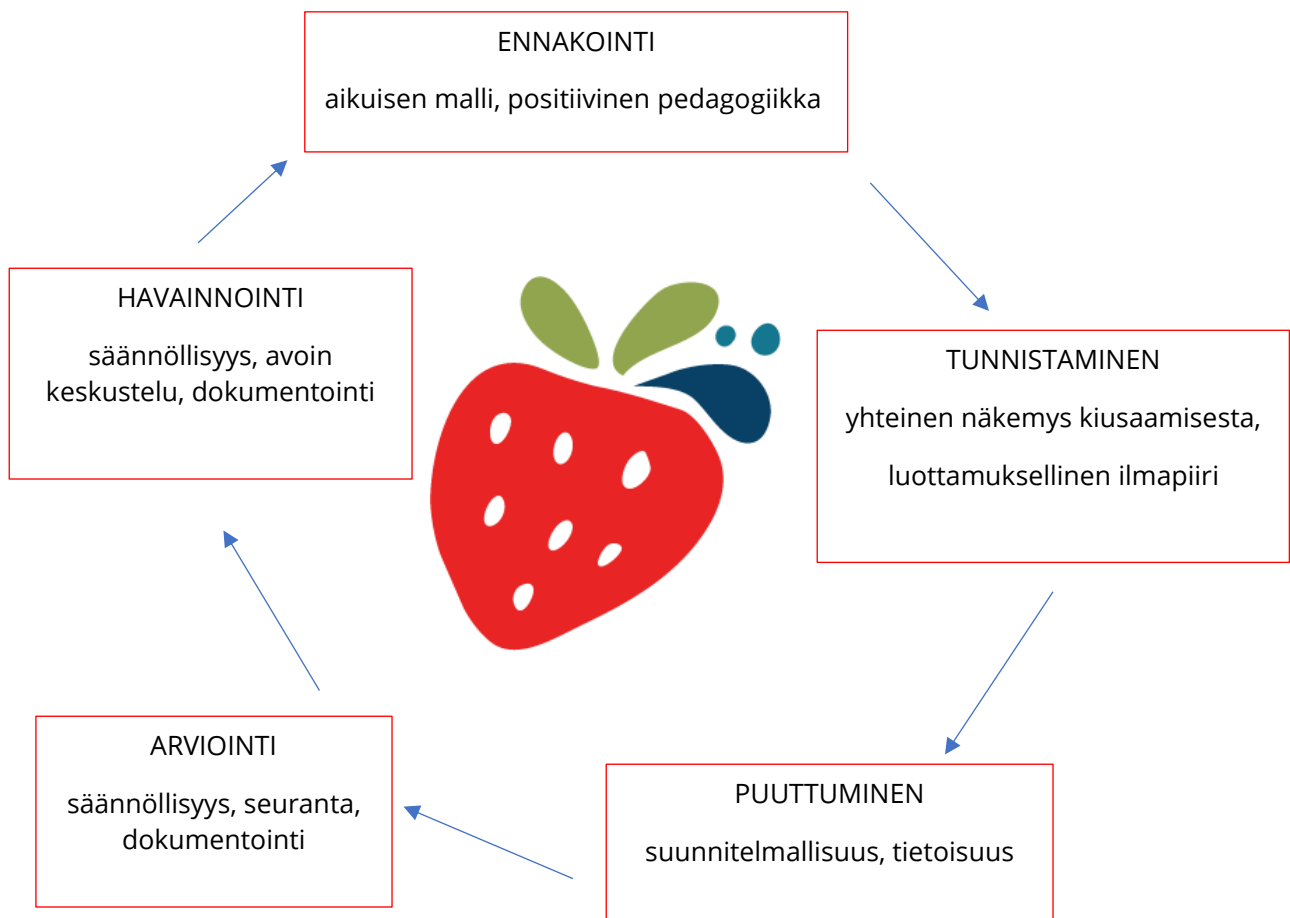
- 🍓 vuorovaikutustaitojen harjoittelua
- 🍓 ryhmässä toimimisen harjoittelua

Kaiken perustana on

- 🍓 henkilöstön aktiivinen läsnäolo arjen kaikissa tilanteissa
- 🍓 jatkuva havainnointi
- 🍓 havainnoista keskustelu tiimin kesken mahdollistaa kiusaamiseen puuttumisen

Lapsille aikuisten johdonmukainen toiminta ja yhteisesti sovitut pelisäännöt ja sopimukset luovat selkeyttä toimintatapoihin ja omalta osaltaan ennaltaehkäisevät ristiriitatilanteita ja kiusaamista.

Kiusaamisen ehkäisy voidaan nähdä jatkuvana prosessina:

6 TURVALLISEN ILMAPIIRIN LUOMINEN JA KAVERITAITOJEN TUKEMINEN

MYÖNTEINEN VUOROVAIKUTUS

- Eleet, ilmeet ja kehonkieli
- Positiivinen ilmapiiri, myös aikuisten välillä
- Sensitiivinen kohtaaminen
- Huomio vahvuuksiin, onnistumisiin ja yrittämiseen
- Nähdä ja kuulla tulemisen varmistaminen

RYHMÄYTYMINEN

- Me hengen vahvistaminen koko toimintakauden ajan
- Yhdessä mietityt säännöt ja sopimukset
- Pienryhmätoiminta

TURVATAIDOT

- Kehotunnekasvatus
- Omien rajojen tunnistaminen
- Toisten rajojen kunnioittaminen

7 TUNNETAIDOT VARHAISKASVATUKSESSA

Tunnetaidot ohjaava merkittävästi lapsen käyttäytymistä ja toimintaa. Tunteet ovat läsnä kaikissa arjen eri tilanteissa. Tunteiden säätelyä ja ohjausta tulee sen vuoksi harjoitella. Tunnetaidoilla tarkoitetaan kykyä tunnistaa, nimetä, ilmaista ja säädellä omia tunteita. Taitojen karttuessa lapsi oppii ymmärtämään, että myös muilla on tunteet. Tämä toimii pohjana empatiakyvyn kehittymiselle. Kaikille tunteille on olemassa aina jokin syy. Tunnetaitokasvatukseen kuuluu, että lapset oppivat ymmärtämään näitä syitä tunteiden taustalla.

Aikuisella on merkittävä rooli tunnetaitojen kehittymisen tukemisessa. Parhaillaan hyvät tunnetaidot lisäävät lapsen hyvinvointia ja turvallisia ihmissuhteita.

7.1 TUNNETAITOJEN TUKEMINEN

Tunnetaitojen tukemisessa on olennaista

- Aikuisen malli kaikissa vuorovaikutustilanteissa
- Arjessa tunteiden läpikäyminen ja sanoittaminen
- Tunteiden äärelle pysähtyminen
- Aikuisen sensitiivisyys, läsnäolo ja kunnioittava suhtautuminen
- Materiaalien hyödyntäminen (kuvakortit, kirjallisuus, sadut ja laulut)
- Leikki

8 MITEN KIUUSAAMISEEN PUUTUTAAN?

Kiusaamistilanteiden huomaaminen ja niihin puuttuminen edellyttää henkilöstöltä jatkuvaa läsnäoloa sekä havainnointia. Kaikilla aikuisilla on velvollisuus puuttua välittömästi kaikkiin tilanteisiin, joissa lapsi kokee tullessa kiusatuksi tai mikäli huomaa tällaisen tilanteen itse. Lapsen omaa kokemusta kiusatuksi tulemisesta ei tule koskaan vähätellä tai mitätöidä.

Arjessa tapahtuvat yksittäiset konfliktit voidaan yleensä ratkaista heti. Sen sijaan kiusaamisen selvittely vaatii pitkäjänteisempää työskentelyä yhdessä. Kiusaamista tulisi selvittää kaikkien osapuolten kanssa ja tarvittaessa tarkastella myös koko ryhmän tilannetta. Kiusaamista käsitellään yhdessä huoltajien kanssa.

Esiopetuksessa oppilashuollolta kannattaa vähintään pyytää konsultaatiota kiusaamistilanteissa. On tärkeää huomioida, että myös kiusannut lapsi tarvitsee aikuisen tukea. Jokainen kiusaamistilanne edellyttää johdonmukaista jatkoseurantaa kiusaamisen loppumisen varmistamiseksi.

Keinoja kiusaamisen huomaamiseksi ja tunnistamiseksi

- Havainnoi lasten leikkiä, sisällä ja ulkona
- Havainnoi tiivistä myös kaikkea muuta lasten yhteistoimintaa, kirjaa havainnot ylös
- Keskustele lasten kanssa ystävydestä ja kiusaamisesta, käytä sanoja ja kuvia
- Rohkaise ja kannusta lasta kertomaan kiusaamisesta
 - Mikäli lapsi itse kokee tullessa kiusatuksi tai jos hän näkee jotain kiusattavan
- Tiimissä voidaan tehdä kiusaamiskysely (kuvia mukaan tueksi lasten kanssa)
- Avoin vuorovaikutus huoltajien kanssa
- Lue lasten kanssa erilaisia aihetta käsitteleviä kirjoja sekä käytä myös muuta saatavilla olevaa materiaalia

Keinoja kiusaamisen ehkäisemiseksi

Turvallinen ilmapiiri

- lapsen turvallisuuden tunne heidän temperamentistaan riippumatta
- aikuiset luovat turvallisen ilmapiirin omalla vuorovaikutuksellaan niin lapsille kuin muille aikuisillekin
- toisten ajatuksia et voi lukea, älä oletta vaan kysy!
- muista myös sanatonviestintä; ilmeet, eleet

Sosiaaliset ja emotionaaliset taidot

- Tunnekasvatus osana arkea
- harjoitellaan vuorovaikutus- ja kaveritaitoja niin parin kanssa kuin ryhmässäkin
- huomioidaan lasten erilainen temperamentti ja erilaiset lähtökohdat

Leikin havainnointi, ohjaaminen ja osallistuminen, annetaan aikaa myös lapsen omaehtoiselle leikille

Harjoitellaan yhteisiä pelisääntöjä

- lapsia ohjataan aktiivisesti arjessa ystävälliseen käytökseen sekä toisten huomioon ottamiseen
- aikuisen esimerkki tärkeä
- sanalliset ja kuvitetut säännöt arjen tukena
- aikuinen valvoo ja ohjaa lasta ja lapsiryhmää myönteisiin tapoihin toimia
- positiivinen ja kannustava ilmapiiri
- hyvän huomaaminen!

Lapsen itsetunnon vahvistaminen

- tunnekasvatus lapsen kehitystaso huomioiden
- positiiviset kokemukset ja kannustaminen
- lasta kuullaan aidosti ja ollaan läsnä
- hyvän huomaaminen!

Lasten osallisuus ja tasa-arvon edistäminen

- laaditaan yhdessä lasten kanssa säännöt ja ohjeet, miten kiusaamistilanteissa toimitaan
- havainnoidaan myös lapsen sanaton viestintä

Kiusaamiseen puuttuminen

- 🍓 Mene itse tilanteeseen rauhallisesti! Tunnekuohun vallassa oleva lapsi täytyy rauhoitella ensin
- 🍓 Jos tarvitset tilanteeseen apua, pyydä sitä rohkeasti! Yksin ei ole tarkoitus pärjätä
- 🍓 Kuule kiusaamistilanteen molempia osapuolia ja yritä saada tilanteesta kokonaiskuva; miltä sinusta tuntui? Kerroitko kaverille miltä sinusta tuntui?
- 🍓 Käy lasten kanssa tilanne läpi sanoin, kuvin tai esimerkiksi piirtämistä apuna käyttäen
- 🍓 sovitaan yhdessä, miten tilanne ratkaistaan
- 🍓 Pohdi lasten kanssa myös, miten tilanteessa olisi voinut toimia toisin
- 🍓 väkivaltatilanteissa turvataan kaikkien lasten koskemattomuus!
Kiinnipitotilanteisiin huoltajilta lupa, mikäli nämä ovat ennakoitavissa (Vasuja/tai esiOPS-keskusteluissa käydään läpi) Huoltajien kanssa käytävä tilanne läpi avoimesti.
- 🍓 Turvallisuusilmoitus tehdään kiinnipitotilanteesta, mikäli se ei ole Vasussa
- 🍓 aikuisten johdonmukainen toiminta niin varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa mutta myös huoltajien kanssa → yhteinen linja, avoimuus!

9 TIIMIN OMAT TARKENNUKSET

(täytetään sähköisesti)

Tiimin nimi:

Tiimimme tarkennuksia turvallisen ilmapiirin luomiseen sekä tunne- ja kaveritaitojen tukemiseen:

Millä konkreettisilla toimintatavoilla kiusaamista ennalta ehkäistään ja kiusaamiseen puututaan?

Miten kiusaamisen vastaisia toimenpiteitä käsitellään lasten ja huoltajien kanssa?

Mahdollisia muita huomioita:

Suunnitelma laadittu (pvm.)